Elintarvikemarkkinalain muutos HE 283/2022 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta 9.12.2022

Yleistä

Elintarvikemarkkinalain substanssin muuttamiselle ei ole tarvetta

- Laki ollut täysimääräisesti voimassa vasta toukokuun alusta – vaikutusten arvioinnit puuttuvat.
- Lainsäädännön muuttamisen tulee kaikissa tilanteissa perustua perusteellisiin ja faktapohjaisiin vaikutusten arviointeihin, eikä sellaisia ole tässä lyhyessä ajassa voitu tehdä.
- Laadukas lainvalmistelu tarpeen - kyseessä erittäin tärkeä laki elintarvikemarkkinoilla toimiville tahoille, vaikutuksia tuhansiin sopimussuhteisiin, toimijoiden kansainväliseen kauppaan ja suomalaisten yritysten kilpailukykyyn.
- Elintarvikeketjun yritykset ovat reagoineet poikkeustilanteeseen ja neuvotelleet sopimuksia uusiksi kesken sopimuskauden. Neuvotteluja on käyty elintarvikemarkkinavaltuutetun johdolla.
    - Julkinen sektori ei ole reagoinut vastaavasti.

Epäkohtia ja epäselvyyksiä laissa

- **Lain yhdenvertainen soveltuvuus viranomaisiin**
  - Viranomaiset tulee saada lain soveltamisalan piiriin vastaavasti kuin yritykset.
  - Viranomaisen määritelmän laajentaminen koskemaan elintarvikkeita ja maataloustuotteita ostavia julkisia hankintayksiköitä
    - ✓ Tämä mukana esityksessä ja kannatamme muutosta.
  - Kohtuuttomiin sopimusehtoihin tulee voida puuttua myös viranomaispuolella (4 §:n muuttaminen).
  - Lain tietojenantovelvollisuutta koskeva pykälä (13 §) tulee ulottaa viranomaisiin vastaavasti kuin yrityksiin.
- **Soveltamisala**
  - Soveltamisalan kansainvälistä pakottavuutta koskeva 1 §:n 3 momentti on sisällöltään ristiriidassa lain perusteluiden kanssa.

Maksuaikoja koskevan pykälän muuttaminen

- **Vastustamme maksuaikojen lyhentämistä esitetyllä tavalla.**

  – Suomeen säädettäisiin elintarvikemarkkinoita koskien Euroopan tiukimmat ja maksuehtolaista poikkeavat maksuajat ilman vaikutusten arvioimista tai sääntelyn ja tavoitteiden välisen syy-yhteyden selvittämistä.

  - Kauppatapadirektiivin implementoimisen yhteydessä maksuaikoja perusteltiin mm. seuraavasti: ”*Kyseinen 30 päivän maksuaika olisi pituudeltaan yhdenmukainen maksuehtolain kanssa. Koska kaikkia tuotteita koskevalla lyhyemmällä maksuajalla voi kuitenkin olla nykytilaan nähden ennakolta vaikeasti arvioitavia vaikutuksia, olisi perusteltua, että kyseisestä määräajasta voisi sopia toisin kauppatapadirektiivin asettamissa rajoissa. Näin ollen muiden kuin pilaantuvien tuotteiden osalta olisi mahdollista erikseen sopia enintään 60 päivän maksuajasta. (HE 199/2020, kohta 3.2.3.1).*”
  - Kansainvälinen pakottavuus, kansainvälinen kauppa ja suomalaisten yritysten kilpailukyky jne.

- Lisäys mahdollisuudesta sopia tavarantoimittajan aloitteesta erissä maksamisesta tai pidemmistä maksuajoista (4 mom) → merkitys on olematon johtuen vaikeista näyttö- ja todistustaakkakysymyksistä.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivalta

- Markkinoiden seuraaminen (5 §) ja velvollisuus ottaa asia käsittelyyn (8 §) - lähinnä täsmennyksiä.
- Muutos 9 §:n osalta: Vastustamme muutosta.
  - Viranomaisen tulee neuvoa ja edistää sovintoa sääntelyn rikkomistilanteissa. Nyt viranomaisen toimivalta halutaan ulottaa lain rikkomuksia laajemmalle.

Kiitos

Tea Taivalkoski
Lakimies, Päivittäistavarakauppa ry
Asiantuntija, Kaupan liitto ry
p. 050 5499 174
tea.taivalkoski@pty.fi